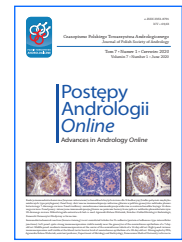

Czasopismo Polskiego Towarzystwa Andrologicznego

Postępy Andrologii Online

Advances in Andrology Online

<http://www.postepyandrologii.pl>

HISTORIA POLSKIEGO TOWARZYSTWA ANDROLOGICZNEGO

HISTORY OF THE POLISH SOCIETY OF ANDROLOGY

Jolanta Słowikowska-Hilczera¹, Szymon Bakalczuk²

¹ Zakład Endokrynologii Płodności, Katedra Andrologii i Endokrynologii Płodności, Uniwersytet Medyczny w Łodzi;

² Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny nr 1 w Lublinie; Ovum Rozrodczość i Andrologia w Lublinie

DOI: [10.26404/PAO_2353-8791.2020.01](https://doi.org/10.26404/PAO_2353-8791.2020.01)

Termin „andrologia” wprowadził w 1951 r. Harold Siebke, profesor ginekologii z Bonn w Niemczech, jako określenie dziedziny nauki i medycyny, która jest odpowiednikiem ginekologii i obejmuje multidyscyplinarne oraz wieloaspektowe podejście do badań nad płodnością mężczyzn. W 1958 r. powstało Niemieckie Towarzystwo Badań nad Płodnością i Niepłodnością (ang. *German Society for the Study of Fertility and Sterility*), którego zainteresowania skupiały się w dużej mierze na problemach andrologicznych. W 1970 r. powstał Międzynarodowy Komitet Andrologiczny w Barcelonie (CIDA, ang. *Comite International de Andrologia*), w 1981 r. Międzynarodowe Towarzystwo Andrologiczne (ISA, ang. *International Society of Andrology*), a w 1992 r. Europejska Akademia Andrologii (EAA, ang. *European Academy of Andrology*).

W Polsce ruch andrologiczny został zapoczątkowany w latach 70. XX w. Lekarze klinycyści i naukowcy zainteresowani problemami andrologicznymi działali początkowo pod egidą Polskiego Towarzystwa Ginekologicznego (PTG). W 1978 r. w Lublinie odbyło się sympozjum Sekcji Płodności i Niepłodności PTG poświęcone roli czynnika męskiego w niepłodności. Spotkanie miało charakter międzynarodowy, a aktywny udział wzięli w nim lubelscy androlodzy, ówczesni docenci, Michał Bokiniec i Marian Semczuk. W tym czasie Zarząd Główny PTG na wniosek prof. Witolda Michałkiewicza powołał Sekcję Andrologii PTG. Wniosek ten uzyskał poparcie profesorów Stefana Soszki oraz Aleksandra Krawczuka z ośrodka białostockiego, który uważany jest za jednego z ojców polskiej andrologii. Pierwszym przewodniczącym Sekcji

Andrologii PTG został docent Zygmunt Janczewski z Warszawy. Sekcja Andrologii zorganizowała pierwsze sympozjum w 1982 r. w Lublinie. Przewodniczącym Sekcji został wówczas wybrany prof. Michał Bokiniec z Lublina. Konferencje naukowe Sekcji Andrologii organizowane były co 3 lata, najpierw w Lublinie, a później w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą. Kolejnym przewodniczącym Sekcji Andrologii PTG został prof. dr hab. Marian Semczuk. Sekretarzem Sekcji przez wiele lat był dr n. med. Szymon Bakalczuk. Należy podkreślić, iż Sekcja Andrologii PTG miała charakter interdyscyplinarny, a jej członkami byli lekarze różnych specjalności, głównie ginekolodzy, ale także endokrynolodzy i urolodzy oraz naukowcy działający w zakresie nauk podstawowych i diagnostyki laboratoryjnej. Władze Sekcji doprowadziły do utworzenia w latach 1995–1997 stanowiska konsultanta krajowego do spraw andrologii. Funkcję tę pełnił prof. dr hab. Marian Semczuk.

Ze względu na interdyscyplinarny charakter Sekcji większość jej członków widziała potrzebę powołania towarzystwa andrologicznego. Podczas konferencji Sekcji Andrologii PTG w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą 16 czerwca 1993 r. odbyło się zebranie, na którym zdecydowano o utworzeniu Polskiego Towarzystwa Andrologicznego (PTA). Do grupy założycieli należeli:

- Leszek Bablok, Warszawa,
- Szymon Bakalczuk, Lublin,
- Maria Bik-Matuszczyk, Katowice,
- Michał Bokiniec, Lublin,
- Stanisław Frącki, Warszawa,
- Grzegorz Jakiel, Lublin,

Sesja Sekcji Andrologii podczas XXV Zjazdu PTG, Warszawa, 1994 r. Od lewej: dr Szymon Bakalczuk (Lublin), dr Maciej Czaplicki (Warszawa), dr Leszek Bablok (Warszawa), prof. Longin Marianowski (Warszawa), prof. Marian Semczuk (Lublin), prof. Krzysztof Kula (Łódź)

XXV Zjazd PTG, Warszawa, 1994 r. Drugi od lewej prof. Marian Semczuk, pierwszy z prawej prof. Michał Bokiniec

- Maciej Kowalczyk, Kraków,
- Krzysztof Kula, Łódź,
- Dorota Robak-Chołubek, Lublin,
- Ireneusz Salata, Łódź,
- Jolanta Słowikowska-Hilczer, Łódź,
- Bronisław Stawarz, Warszawa,
- Elżbieta Strumiłło (później Oszukowska), Łódź,
- Dariusz Swatowski, Lublin,
- Waldemar Świerczyński, Koszalin,
- Małgorzata Tańska (później Tańska-Tychmanowicz), Lublin,
- Renata Walczak (później Walczak-Jędrzejowska), Łódź,
- Jan Karol Wolski, Warszawa,
- Krystyna Zieniuk, Warszawa,
- Sławomir Zieniuk, Warszawa,
- Tomasz Ziółkowski, Kielce.

Pierwsze walne zgromadzenie członków PTA odbyło się 21 listopada 1994 r. w Łodzi. Wybrano pierwszy Zarząd Główny, w skład którego weszli:

- przewodniczący – prof. dr hab. Krzysztof Kula,
- wiceprzewodniczący – prof. dr hab. Michał Bokiniec,

- sekretarz – dr Jolanta Słowikowska-Hilczer,
- skarbnik – mgr Renata Walczak.
- Członkowie:
- dr Szymon Bakalczuk,
- dr hab. Barbara Bilińska,
- dr Ireneusz Salata,
- prof. dr hab. Marian Semczuk,
- prof. dr hab. Czesław Szymkiewicz,
- prof. dr hab. Jan Tomala,
- prof. dr hab. Jerzy Warchoł.

Siedzibą władz naczelnych Towarzystwa została Łódź. Zatwierdzono także pierwszy Statut Polskiego Towarzystwa Andrologicznego. Towarzystwo zostało zarejestrowane w 1994 r. przez Sąd Wojewódzki w Łodzi. Od 1995 r. PTA jest afiliowane przy ISA.

Prof. Krzysztof Kula, pierwszy Przewodniczący Zarządu Głównego PTA, został wybrany na drugą kadencję w 1998 r. W latach 2002–2006 i 2007–2011 Przewodniczącym był prof. Grzegorz Jakiel. W latach 2011–2014 i ponownie w kadencji 2015–2019 Przewodniczącą była prof. Jolanta Słowikowska-Hilczer. W 2019 r. Przewodniczącym został dr Szymon Bakalczuk.

Prof. Grzegorz Jakiel (Lublin) – nowo wybrany Przewodniczący PTA, Łódź, 2001 r.

Konferencja PTA – 20. Dzień Andrologiczny, Lublin, 2018 r. Od lewej: dr Szymon Bakalczuk (obecny Przewodniczący PTA), prof. Jolanta Słowikowska-Hilczer, prof. Marian Semczuk (Członek Honorowy PTA, Lublin)

Konferencja PTA – 14. Dzień Andrologiczny, Łódź, 2012 r.
Członek Honorowy PTA prof. Dimitrios Adamopoulos (Ateny, Grecja)
i Przewodnicząca dr hab. Jolanta Słowikowska-Hilczer

Prof. Barbara Bilińska (Członek Honorowy PTA, Kraków).
Konferencja PTA – 21. Dzień Andrologiczny, Łódź, 2019 r.

Konferencja PTA – 14. Dzień Andrologiczny, Łódź, 2012 r.
Członek Honorowy PTA prof. Leszek Bablok (Warszawa)

Konferencja PTA – 21. Dzień Andrologiczny, Łódź, 2019 r.
Prof. Ewa Rajpert-DeMeyts (Członek Honorowy PTA)

Konferencja PTA – 17. Dzień Andrologiczny, Poznań, 2015 r. Od lewej prof. Piotr Jędrzejczak (Poznań), prof. Jolanta Słowikowska-Hilczer (Łódź), Yvonne Lundberg-Giwercman Malmö, Szwecja), Aleksander Giwercman (Członek Honorowy PTA, Malmö, Szwecja), prof. Krzysztof Kula (Członek Honorowy PTA, Łódź)

Wręczenie Nagrody Młodych im. Prof. Michała Bokińca
dr Aleksandrze Rył (Szczecin),
Konferencja PTA – 20. Dzień Andrologiczny, Lublin, 2018 r.

Symposium Satelitarne Międzynarodowego Kongresu Andrologii, Kraków, 1997 r. Członkowie Honorowi PTA. Od lewej: prof. Marian Semczuk (Lublin), prof. Anna Steinberger (Houston, USA) i prof. Emil Steinberger (Houston, USA)

Kurs badania nasienia. Konferencja PTA – 15. Dzień Andrologiczny, Międzyzdroje, 2013 r.

Polscy uczestnicy Międzynarodowego Kongresu Andrologii, Salzburg, 1997 r. Od lewej: dr hab. Leszek Bablok (Warszawa), dr hab. Marek Mędraś (Wrocław), dr Jan K. Wolski (Warszawa), prof. Krzysztof Kula (Łódź), dr Ewa Mędraś (Wrocław), dr Jolanta Słowikowska-Hilczler (Łódź), dr Ireneusz Salata (Łódź), mgr Renata Walczak (Łódź), dr M. Wielgoś (Warszawa), dr Stanisław Frącki (Warszawa), dr Małgorzata Piasecka (Szczecin), dr Maria Laszczyńska (Szczecin), mgr Krystyna Zieniuk (Warszawa), dr Sławomir Zieniuk (Warszawa)

10. Europejski Kongres Andrologii, Budapeszt, 2018 r. Od lewej: prof. Olimpia Sipak-Szmigiel (Szczecin), prof. Maria Laszczyńska (Szczecin), dr hab. Iwona Rotter (Szczecin), dr hab. Monika Frączek (Poznań), dr Elżbieta Oszukowska (Łódź), Shennen Keyser (RPA), dr Jan K. Wolski (Warszawa), prof. Małgorzata Piasecka (Szczecin), dr hab. Katarzyna Marchlewska (Łódź), dr hab. Renata Walczak-Jędrzejowska (Łódź), dr Marcin Radko (Warszawa)

Egzamin European Academy of Andrology, Budapeszt, 2018 r. Między innymi polscy uczestnicy, którzy uzyskali tytuł „clinical andrologist”: dr Mariusz Kazmirowicz (Gdynia), dr Artur Pietrusa (Siewierz), dr hab. Piotr Kocełak (Katowice), dr Paweł Pilch (Kraków) oraz jeden z egzaminatorów – prof. Jolanta Słowikowska-Hilczler (Łódź)

Konferencja PTA – 20. Dzień Andrologiczny, Lublin, 2018 r.

Egzamin do Certyfikatu z andrologii klinicznej.
Konferencja PTA – 19. Dzień Andrologiczny, Kraków, 2017 r.

W grudniu 1994 r. PTA liczyło 190, a w grudniu 2019 r. – 258 członków zwyczajnych. Członkami PTA są lekarze, głównie o specjalizacjach ginekologia, endokrynologia, urologia, choroby wewnętrzne, a także diagnostyki laboratoryjnej, biolodzy, epidemiolodzy i lekarze weterynarii.

Towarzystwo kilkakrotnie przyznało tytuł Członka Honorowego PTA:

- prof. Emilowi Steinbergerowi (Houston, Texas, USA) w 1997 r.,
- prof. Annie Steinberger (Houston, Texas, USA) w 1997 r.,
- prof. Michałowi Bokińcowi (Lublin) w 2002 r.,
- prof. Marianowi Semczukowi (Lublin) w 2007 r.,
- prof. Leszkowi Babłokowi (Warszawa) w 2011 r.,
- prof. Dimitriosowi Adamopoulosowi (Ateny, Grecja) w 2011 r.,
- prof. Ewie Rajpert-DeMeyts (Kopenhaga, Dania) w 2015 r.,
- prof. Krzysztofowi Kuli (Łódź) w 2015 r.,
- prof. Barbarze Bilińskiej (Kraków) w 2019 r.,
- prof. Aleksandrowi Giwerzmanowi (Malmö, Szwecja) w 2019 r.

Z okazji 20-lecia PTA w 2014 r. wręczono Medale Zasłużonym dla Polskiego Towarzystwa Andrologicznego: prof. Krzysztofowi Kuli i prof. Grzegorzowi Jakielowi – byłym przewodniczącym PTA.

Od 2006 r. PTA przyznaje corocznie Nagrodę Młodych im. prof. Michała Bokińca. Nagroda przyznawana jest za pracę naukową z dziedziny andrologii opublikowaną w roku poprzedzającym jej przyznanie, osobom do 35. roku życia. Dotychczas Nagrodę otrzymali:

- 2006 – dr n. med. Paweł Józków,
- 2007 – dr hab. n. med. Ewa Jankowska,
- 2008 – dr n. biol. Ilona Kopera,
- 2009 – dr n. med. Anna Gumińska,
- 2010 – dr hab. n. med. Ewa Jankowska,
- 2012 – dr n. biol. Anna Hejmej,
- 2013 – dr n. biol. Marta Zarzycka,
- 2014 – dr n. biol. Anna Hejmej,
- 2015 – mgr biol. Ewelina Górowska,

- 2016 – dr n. med. Marta Olszewska,
- 2017 – dr n. biol. Katarzyna Chojnacka,
- 2018 – dr n. med. Aleksandra Rył,
- 2019 – dr n. med. Kamil Gill.

PTA organizuje co roku konferencje naukowe, tzw. Dni Andrologiczne, początkowo w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą, a od 2012 r. w różnych miastach w Polsce (kolejno Łódź, Międzyzdroje, Bydgoszcz, Poznań, Gdańsk, Kraków, Lublin, Łódź). Odbyło się już 21 tego typu spotkań. Członkowie Towarzystwa mają okazję wysłuchać wykładów polskich i zagranicznych autorytetów z dziedziny andrologii, a także przedstawić własne prace naukowe. Jedną z ważniejszych inicjatyw PTA było zorganizowanie w Krakowie w 1997 r. Sympozjum Satelitarnego dla VI Międzynarodowego Kongresu Andrologii w Salzburgu. Sympozjum poświęcone było hormonalnej kontroli spermatogenezy. Członkowie PTA uczestniczą licznie w zagranicznych konferencjach naukowych organizowanych przez ISA oraz EAA, gdzie wielokrotnie byli nagradzani za prezentowane prace naukowe. Wielu członków PTA było uhonorowanych zaproszeniem do wygłoszenia wykładów.

Członkowie PTA aktywnie uczestniczą w europejskich inicjatywach andrologicznych organizowanych przez EAA. Prof. Krzysztof Kula był jednym z założycieli EAA, członkiem pierwszego Zarządu w latach 1992–2002, a także członkiem Komisji Publikacyjnej i Akredytacji Centrów Kształcenia Klinicznego EAA w latach 2007–2010. W 2006 r. prof. Jolanta Słowikowska-Hilczler została wybrana członkiem Zarządu EAA na lata 2007–2010, a także członkiem Komisji Akredytacji Centrów Kształcenia Klinicznego EAA i Komisji Edukacji, której członkiem jest nadal. W 2019 r. prof. Słowikowska-Hilczler wygłosiła wykład na Konferencji Amerykańskiego Towarzystwa Andrologicznego jako przedstawiciel EAA.

Członkami rzeczywistymi (ang. *full members*) EAA są:

- prof. Krzysztof Kula od 1992 r.,
- prof. Jolanta Słowikowska-Hilczler od 1994 r.,
- prof. Barbara Bilińska od 2008 r.,
- prof. Piotr Jędrzejczak od 2008 r.,
- prof. Grzegorz Jakiel od 2010 r.

Prof. Krzysztof Kula był założycielem i pierwszym dyrektorem jedyne w Polsce Centrum Kształcenia Klinicznego Europejskiej Akademii Andrologii. Obecny dyrektorem jest prof. Jolanta Słowikowska-Hilczer. Centrum przygotowało dotychczas 18 lekarzy, którzy uzyskali Europejski Certyfikat androloga klinicznego. Członkowie PTA uczestniczą w krajowych i międzynarodowych kursach podyplomowych z dziedziny andrologii. Pomimo że istnieje wielka potrzeba szerszego i jednolitego kształcenia w dziedzinie andrologii oraz coraz większego zainteresowania młodych lekarzy problemami andrologicznymi nadal nie udało się utworzyć specjalizacji lub umiejętności z tej dziedziny. W odpowiedzi na tę potrzebę PTA od 2017 r. prowadzi kursy dla lekarzy, które przygotowują się do egzaminu do Certyfikatu z andrologii klinicznej organizowanego przez PTA (Przewodniczący Komisji ds. Certyfikatu: prof. Piotr Jędrzejczak i prof. Jolanta Słowikowska-Hilczer). Dotychczas certyfikat uzyskało 75 lekarzy.

W latach 2010–2012 r. pod patronatem PTA w Krakowie prowadzone były kursy z seminologii (koordynator dr Leszek Bergier). Od 2016 r. PTA we współpracy z Krajową Izbą Diagnostów Laboratoryjnych (KIDL) prowadzi praktyczne kursy badania nasienia metodą manualną według procedur rekomendowanych przez WHO. Dotychczas przeszkolono 300 diagnostów. W ramach tej współpracy opracowano w języku polskim rekomendacje PTA i KIDL dotyczące procedur wykonywania badania nasienia zgodnie z wytycznymi WHO (koordynatorzy dr hab. Renata Walczak-Jędrzejowska i dr hab. Katarzyna Marchlewska).

W 1998 r. ukazał się pierwszy polski podręcznik andrologii zatytułowany „Andrologia” pod redakcją prof. Mariana Semczuka i prof. Macieja Kurpisa. W 2013 r. pod patronatem PTA został wydany podręcznik pt. „Układ płciowy męski. Badania doświadczalne i kliniczne” pod redakcją prof. Małgorzaty Piaseckiej.

W 2020 r. planowane jest wydanie podręcznika pt. „Andrologia – zdrowie mężczyzny od fizjologii do patologii” pod redakcją prof. Jolanty Słowikowskiej-Hilczer.

Na początku lat 90. XX w. ukazało się kilka numerów czasopisma naukowego „Postępy Andrologii” pod redakcją dr Grzegorza Szymczyńskiego. Od 2014 r. PTA wznowiło wydawanie czasopisma pod tytułem „Postępy Andrologii *Online*”, które dostępne jest na stronie internetowej www.postepyandrologii.pl i ukazuje się dwa razy w roku. Redaktorem naczelnym jest prof. Małgorzata Piasecka.

PTA prowadzi stronę internetową <http://www.andrologia-pta.com.pl/>, gdzie znajdują się informacje na temat aktualnych aktywności, a także terminarz imprez o tematyce andrologicznej odbywających się w Polsce i na świecie.

Oprócz działalności w PTA jego członkowie są aktywni także w innych współpracujących towarzystwach: prof. Barbara Bilińska była Przewodniczącą Komisji Andrologii Komitetu Biologii Rozrodu Polskiej Akademii Nauk, prof. Barbara Darewicz jest Przewodniczącą Sekcji Seksuologii i Andrologii Polskiego Towarzystwa Urologicznego (PTU), prof. Jolanta Słowikowska-Hilczer jest Przewodniczącą Sekcji Andrologii Polskiego Towarzystwa Endokrynologicznego (PTE), a prof. Grzegorz Jakiel jest Przewodniczącym Sekcji Andrologii PTG.

Pomimo że andrologia jest młodą dziedziną nauki, wydaje się, że w ostatnich 30 latach ugruntowała swoją pozycję w medycynie i nauce. Polskie Towarzystwo Andrologiczne było i – mamy nadzieję – nadal będzie siłą napędową ruchu andrologicznego w Polsce. Tym krótkim przypomnieniem historii PTA pragniemy podziękować wszystkim założycielom, przewodniczącym, członkom Zarządu i członkom Towarzystwa, a także organizatorom konferencji i szkoleń, redaktorom podręczników i czasopism oraz wszystkim wspierającym polską andrologię, których aktywność przyczyniła się do jej sukcesu.